

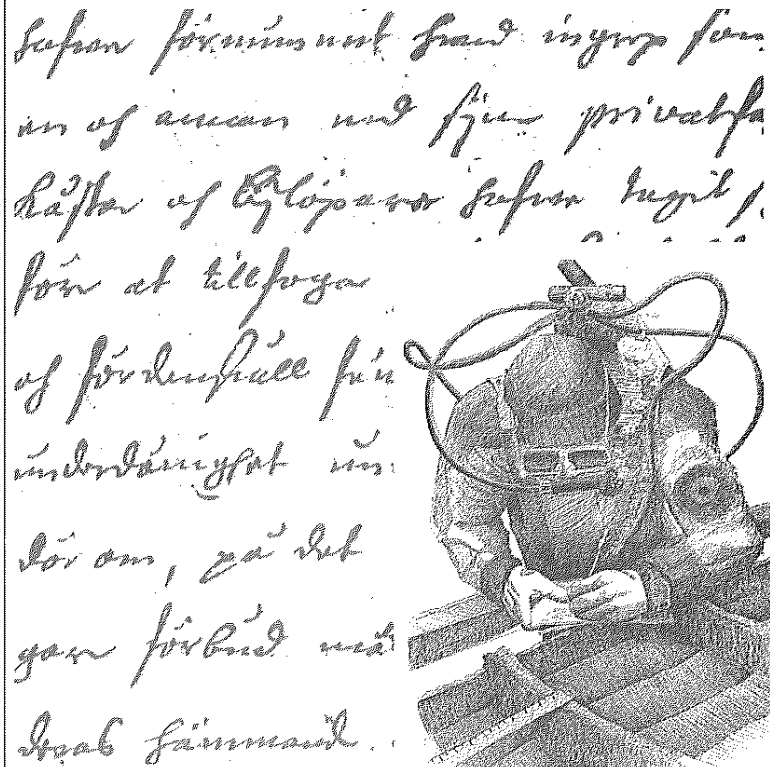
Och aldrig mötas de två...

AV INGVAR SJÖBLOM

Efter min skolning i den historiska teorin och metoden har det varit svårt att acceptera flera av de marinhistoriska avhandlingarna i ämnet arkeologi. Det vill säga de avhandlingar som bygger på källgenomgångar i arkiven och inte arkeologiska fältstudier. I några fall har författarna försökt att dra generella slutsatser utöver sitt eget undersökningsobjekt. Ibland med oroväckande klen resultat. För att inte bli en i mängden som sitter på åskådarplats och pekar fingrar vill jag istället komma med lite konstruktiv kritik.

Avhandlingar i arkeologi under den historiska epoken måste bygga på helt andra grunder än de som skrivs under den arkeologiska epoken. Det beror på att det uppstår en del svårigheter för en uppsatsstudent som vill skriva enbart utifrån marinarkeologiskt källmaterial. Marinarkeologiska expeditioner är kostsamma. Dessutom finns det inte en uppsjö av bärgade föremål. Inte i samma utsträckning som inom arkeologin. Det gör att det inte alltid finns möjligheter för en b- eller c-student som vill skriva en "klassisk" marinarkeologisk uppsats. Studenten blir istället hänvisad till att studera arkivkällor i anslutning till ett marinarkeologiskt föremål. Det är här tvärvetenskapen måste växa fram.

De marinarkeologiska föremålen från historisk tid kan studeras från två perspektiv: - dels utifrån föremålen - och dels utifrån de historiska källorna. Den historiska metoden blir väldigt viktig när varje liten uppgift i arkivet kan vara intressant för att belägga hur ett fartyg förliste. Speciellt viktigt när det finns möjligheter att uppgifterna inte stämmer. Ett räkenskapsmaterial från 1600- eller 1700-talen är inte upprättade för att ge information till ett fartygsregister. Felaktiga uppgifter förekommer redan i samti-

Teckning: Föreningens Maritima Centrum. Bildmonterat: Karin Virgin.

den. Klassiska exempel är namnbyten och skeppsförväxlingar. Går man sedan vidare med felaktigheterna i de marinhistoriska klassiska verken uppstår ännu större problem. Banbrytaren Axel Zettersten med sina böcker om den svenska flottans historia ger ett mycket modernt vetenskapligt intryck men tyvärr har han slarvläst en hel del källor (gäller främst den 1:a volymen). Ännu värre är det med *Svenska flottans historia* och Hjalmar Börjesson och Georg Hafströms biografier över sjöofficärer. De är väldigt gedigna, det bästa som finns på området, men en smula osäkra vad gäller detaljerna. Felaktiga detaljer som kan vara av yttersta vikt när det gäller att bestämma var ett skepp gått under. Utbildning i marinhistoria och historisk metod skulle enligt min mening medföra att de marinarkeologiska expeditionerna skulle kunna

bli mindre kostsamma. Några veckor i ett arkiv är långt billigare än ett par dagars bränsleutgift för en expedition.

Nu vet jag inte i vilken omfattning som studenter i marinarkeologi skriver marinhistoriska uppsatser. Jag vet inte heller i vilken omfattning som marinhistoriska ämnen efterfrågas. Mitt förslag är att den marinarkeologiska institutionen aktivt utbildar studenter och forskare i de problem som källmaterialet medför. Tillkomsten av studenter skoldade i konsten att hitta och följa personer och skepp i källorna ger utökade möjligheter på arbetsmarknaden. Vi kanske kan skapa en efterfrågan på excerptister och källspecialister inom staten eller kommunerna. Det viktiga är inte detaljerna kring förslaget utan att marinarkeologer och marinhistoriker får igång ett bestående samarbete i nya projekt. *Kanske finns det hopp...*